

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

УДК 37.091.33:37.013.43:37.013.44
DOI: 10.12958/2227-2747-2026-1(191)-154-162

Гречишкіна Ірина Анатоліївна,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри розвитку дитини раннього і дошкільного віку
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Лубни, Україна.
grechishkina0807@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3669-0731>

Для цитування: Гречишкіна І. А. Нормативно-правові засади професійної підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти в Україні. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 1(191). С. 154–162. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1\(191\)-154-162](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1(191)-154-162)

References (стандарт APA): Hrechyshkina, I. A. (2026). Normatyvno-pravovi zasady profesiinoi pidhotovky pedahohichnykh kadriv do roboty v umovakh inkluzyvnoi doshkilnoi osvity v Ukraini [Legal and Regulatory Foundations of Professional Training of Teaching Staff for Work in Inclusive Preschool Education in Ukraine]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 1(191), 154–162. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1\(191\)-154-162](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1(191)-154-162) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Інклюзивна дошкільна освіта в Україні на сучасному етапі розвитку освітньої системи набула статусу одного з пріоритетних напрямів державної освітньої політики, що зумовлює підвищені вимоги до професійної підготовки педагогічних кадрів. Реалізація ідей інклюзії в закладах дошкільної освіти потребує фахівців, здатних здійснювати професійну діяльність в умовах різноманітності освітніх потреб дітей, міждисциплінарної взаємодії та дотримання нормативно-правових вимог у сфері освіти.

Водночас аналіз практики професійної підготовки майбутніх педагогів засвідчує наявність суперечностей між задекларованими нормативно-правовими

вимогами щодо забезпечення інклюзивної освіти та реальним рівнем сформованості інклюзивної компетентності педагогічних кадрів. Водночас зазначені суперечності мають системний характер і зумовлені відсутністю чітко визначених механізмів інтеграції нормативно-правових вимог у зміст освітніх програм підготовки майбутніх вихователів. Це призводить до формального засвоєння положень інклюзії без належного практико-орієнтованого наповнення професійної підготовки.

Чинна нормативно-правова база, що регламентує професійну підготовку фахівців дошкільної освіти, характеризується фрагментарністю та недостатньою узгодженістю між стандартами вищої освіти, професійними стандартами та освітніми програмами закладів вищої освіти.

У зв'язку з цим актуалізується потреба у науковому осмисленні нормативно-правових засад підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти, їх системному аналізі та визначенні напрямів удосконалення з позицій теорії і методики професійної освіти. Результати такого дослідження сприятимуть підвищенню якості підготовки педагогів дошкільної освіти та забезпеченню ефективної реалізації інклюзивної освітньої практики.

Аналіз актуальних досліджень. Для забезпечення реалізації принципів інклюзії в дошкільних закладах ключове значення має нормативно-правова база, знання якої є обов'язковою компетенцією сучасного вихователя. Аналіз нормативно-правових аспектів забезпечення прав дітей на освіту здійснювали такі українські науковці, як І. Білозерська, В. Бондар, Л. Будяк, А. Колупасва, З. Ленів, С. Литовченко, Т. Сак, В. Синьов, Н. Софій, О. Таранченко, Ю. Найда, Н. Назарова.

Мета статті полягає у здійсненні системного аналізу міжнародних та національних нормативно-правових актів, що регламентують професійну підготовку педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти в Україні.

Наукова новизна статті полягає у здійсненні системного аналізу міжнародних та національних нормативно-правових актів у контексті професійної підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти;

визначенні суперечностей між нормативно задекларованими вимогами та реальним змістом підготовки майбутніх вихователів; окресленні напрямів удосконалення нормативно-правового забезпечення професійної підготовки педагогів дошкільної освіти з позицій теорії і методики професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. Зміст професійної підготовки майбутнього вихователя дошкільної освіти постійно розширюється та поглиблюється під впливом сучасних освітніх стандартів, практичного досвіду роботи закладів дошкільної освіти та оновлення нормативно-правової бази. Відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про дошкільну освіту», а також Базового компоненту дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти, 2021) та чинних національних програм розвитку дитини, забезпечення повноцінного розвитку дітей як з типовим розвитком, так і з особливими освітніми потребами значною мірою залежить від рівня професійної компетентності педагога. Сучасний вихователь повинен бути здатний створювати інклюзивне, безпечне та розвивальне освітнє середовище, володіти сучасними методиками підтримки різних аспектів розвитку дитини та забезпечувати реалізацію державних освітніх стандартів на практиці.

Правовою основою забезпечення права дитини на освіту є «Загальна декларація прав людини» (1948), яка визначає, що кожна особистість має право на здобуття освіти та реалізацію своїх прав і свобод. У статті 26 цього документа підкреслюється, що освіта повинна бути безкоштовною на початковому рівні та обов'язковою, а доступ до вищої освіти має визначатися здібностями людини. Освіта має сприяти всебічному розвитку особистості, формуванню поваги до

прав людини, толерантності, взаєморозумінню та дружбі між різними народами й соціальними групами (Загальна декларація прав людини, 1948). Для сучасного вихователя це означає необхідність знання прав дитини на освіту, вміння реалізовувати принципи рівного доступу до навчання та створювати інклюзивне освітнє середовище, яке забезпечує розвиток кожної дитини з урахуванням її індивідуальних потреб і здібностей. Батьки при цьому зберігають пріоритет у виборі освітньої траєкторії для своїх дітей, що вихователь повинен враховувати у практичній діяльності.

Інноваційна освітня концепція інклюзивної освіти в Україні почала активно формуватися з середини ХХ століття, зокрема після ухвалення ЮНЕСКО «Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти» (1960). Цей документ спирається на принципи Загальної декларації прав людини і наголошує на недопущенні будь-якої дискримінації у сфері освіти та забезпеченні рівного права на навчання для всіх. У статті 1 Конвенції зазначено, що дискримінація проявляється через обмеження доступу до освіти, створення розділених систем навчання або нерівних умов навчання. Згідно з Конвенцією, держави повинні забезпечувати рівні можливості у сфері освіти, зокрема зробити початкову освіту обов'язковою і безкоштовною, а також гарантувати рівні умови навчання у всіх державних закладах (стаття 4) (Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, 1960). Для сучасного вихователя знання цих міжнародних правових норм є необхідним, оскільки вони визначають основи інклюзивного підходу в дошкільній освіті, допомагають створювати середовище, вільне від дискримінації, та забезпечувати рівні освітні можливості

для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей та потреб.

Наступним кроком у забезпеченні права дітей на освіту стало ухвалення резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Декларація про права інвалідів» (1975) (Загальна декларація про права інвалідів, 1975). У документі підкреслюється, що діти з інвалідністю, незалежно від характеру та складності порушень, мають ті ж основні права, що й їхні однолітки без інвалідності. Водночас зазначено, що їм необхідно надавати підтримку, яка сприяє максимальному розвитку їхніх здібностей та можливостей, а також забезпечує інтеграцію в соціальне середовище. Для сучасного вихователя дошкільної освіти це означає необхідність володіти знаннями й навичками організації інклюзивного середовища, в якому кожна дитина, зокрема з особливими освітніми потребами, отримує рівні умови для розвитку та навчання.

Ратифікуючи Верховною Радою України (1991) Декларацію прав дитини та Конвенцію про права дитини, держава визначила захист прав дітей одним з пріоритетів освітньої політики. Реалізацію принципу рівних можливостей для осіб з обмеженими можливостями життєдіяльності у загальних закладах освіти було окреслено у «Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів» (1993) (Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів, 1993), затверджених Генеральною Асамблеєю ООН. У правилі 6 цього документа зазначено, що освіта для осіб з інвалідністю має бути невід'ємною частиною системи загальної освіти, навчання слід організувати інтегровано разом з іншими дітьми. Для цього держави зобов'язані забезпечувати чітку освітню політику, гнучкість навчальних програм з можливістю

внесення доповнень і змін, доступ до високоякісних навчальних матеріалів, а також постійне навчання та підтримку педагогів (Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів, 1993).

Для сучасного вихователя дошкільної освіти знання цих принципів є критично важливим, оскільки вони визначають організацію інклюзивного освітнього середовища, гарантують рівні можливості для всіх дітей та формують умови для реалізації їхніх потенційних здібностей.

За підтримки ЮНЕСКО була прийнята Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб з особливими потребами. Цей документ став першим міжнародним актом, який окреслив концептуальні засади інклюзивної освіти. У декларації наголошується на тому, що пріоритетними напрямками мають бути:

- реформування системи освіти задля охоплення навчанням усіх дітей незалежно від індивідуальних відмінностей і труднощів;

- законодавче закріплення принципу інклюзії, відповідно до якого всі діти мають навчатися у звичайних закладах освіти, за винятком ситуацій, коли це неможливо;

- заохочення обміну досвідом з країнами, що мають успішні інклюзивні практики;

- активне залучення батьків, громад, громадських організацій та осіб з інвалідністю до процесів планування та прийняття рішень щодо задоволення спеціальних освітніх потреб;

- розроблення стратегій діагностування особливих потреб дітей та науково-методичних основ інклюзивного навчання;

- приділення значної уваги підготовці педагогів до роботи в системі інклюзивної освіти.

Впровадження принципів, запропонованих Саламанською декларацією, забезпечує подолання дискримінації в освіті й такі переваги інклюзивної моделі:

- відсутність поділу дітей на «звичайних» і дітей з особливими освітніми потребами;

- формування у здорових дітей уявлення про труднощі, з якими стикаються діти з обмеженими можливостями, що сприяє розвитку терпимості та поваги;

- надання дітям з особливими потребами різних видів підтримки для успішної соціалізації у реальних умовах;

- відносно менші витрати на навчання порівняно зі спеціалізованими закладами (Саламанська декларація, 1994).

Для сучасного вихователя дошкільної освіти знання положень Саламанської декларації є критично важливим, оскільки вони визначають принципи організації інклюзивного середовища, підказують, як забезпечити рівні можливості для всіх дітей та створюють умови для розвитку їхніх соціальних і навчальних навичок.

Аналіз міжнародних нормативно-правових документів дає підстави стверджувати, що вони визначають загальні ціннісні та концептуальні орієнтири інклюзивної освіти, однак не містять конкретних вимог до змісту та структури професійної підготовки педагогів дошкільної освіти. Це актуалізує необхідність їх адаптації та конкретизації на національному рівні з урахуванням особливостей дошкільної освіти.

У національному контексті нормативно-правові засади професійної підготовки педагогічних кадрів у сфері інклюзивної дошкільної освіти визначаються низкою законів та підзаконних актів України. Зокрема, Закони України «Про освіту» (2017) та «Про дошкільну освіту» (2001, із змінами 2020–2023 рр.) закріплюють право кожної дитини на рівний доступ

до якісної освіти, встановлюють пріоритет інклюзивного підходу та окреслюють вимоги до професійної компетентності педагогів. Відповідно до Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (Стандарт, 2021), сучасний вихователь має володіти знаннями нормативно-правової бази, компетенціями з організації інклюзивного освітнього середовища, а також уміннями адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб дітей з різними рівнями розвитку.

Водночас аналіз чинних національних нормативно-правових актів засвідчує недостатню узгодженість між вимогами професійного стандарту та реальним змістом освітніх програм закладів вищої освіти, що ускладнює формування цілісної інклюзивної компетентності майбутніх вихователів.

Освітні програми закладів вищої освіти, що готують педагогів дошкільної освіти, повинні включати як теоретичну підготовку (засади інклюзії, права дитини, стандарти освіти), так і практичні компоненти, що забезпечують набуття навичок роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. До таких практичних форм належать стажування в інклюзивних групах, інтегровані навчальні заняття, міждисциплінарні кейси та тренінги з корекційної педагогіки, психологічної підтримки та адаптації освітнього середовища.

Професійна підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти в Україні ґрунтується на низці міжнародних та національних нормативно-правових документів, які визначають принципи рівності, недискримінації та забезпечення прав дитини на освіту. Знання цих документів та їх правильна реалізація у практичній діяльності вихователя є ключовою складовою частиною формування інклюзивної компетентності.

Відповідно до чинних нормативно-правових документів, сучасний вихователь повинен:

- забезпечувати створення безпечного та сприятливого для розвитку всіх дітей освітнього середовища;
- застосовувати індивідуальні та диференційовані підходи до навчання та виховання;
- забезпечувати взаємодію з психологами, логопедами, медичними працівниками та батьками;
- постійно вдосконалювати професійну компетентність, спираючись на новітні наукові та методичні розробки у сфері інклюзивної освіти;
- реалізовувати принципи рівності, недискримінації та поваги до прав кожної дитини.

Однак у практиці професійної підготовки майбутніх вихователів зазначені вимоги здебільшого реалізуються фрагментарно, без чіткої системи формування інклюзивної компетентності, що знижує ефективність підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзії.

Таким чином, нормативно-правові вимоги до професійної підготовки педагогів дошкільної освіти створюють правову основу для формування інклюзивної компетентності, що є необхідною умовою ефективної організації освітнього процесу в умовах інклюзії та реалізації прав дітей на рівний доступ до якісної освіти.

Таким чином, нормативно-правова база професійної підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти потребує подальшого вдосконалення задля забезпечення її системності, узгодженості та практичної спрямованості. Особливої уваги потребує розроблення чітких механізмів реалізації нормативних вимог у змісті освітніх програм підготовки майбутніх вихователів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійна підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти в Україні ґрунтується на положеннях міжнародних і національних нормативно-правових документів, що визначають принципи рівності, недискримінації та забезпечення права кожної дитини на якісну освіту. Їх реалізація зумовлює зміну підходів до змісту, форм і методів підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Системний аналіз нормативно-правової бази засвідчив наявність низки суперечностей між задекларованими вимогами щодо забезпечення інклюзивної освіти та практикою професійної підготовки педагогів, зокрема недостатню узгодженість між стандартами вищої освіти, професійним стандартом педагога дошкільної освіти та освітніми програмами закладів вищої освіти.

Встановлено, що ефективна реалізація інклюзивного підходу в дошкільній освіті можлива за умови цілеспрямованого формування у майбутніх вихователів інклюзивної компетентності, що передбачає знання нормативно-правових засад, уміння організувати інклюзивне освітнє середовище, здійснювати індивідуалізацію освітнього процесу та взаємодіяти з міждисциплінарною командою фахівців і батьками.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні моделі нормативно-правового забезпечення професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти та визначенні механізмів її інтеграції в освітні програми закладів вищої освіти.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) :

нова редакція Наказу МОН України від 12 січня 2021 року № 33. 37 с. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osvitiv-ukrayini>

2. Загальна декларація прав людини : міжнародний документ від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/995_015

3. Загальна декларація про права інвалідів : міжнародний документ від 9 грудня 1975 року. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_117

4. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти : міжнародний документ від 14 грудня 1960 року. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174

5. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 7 червня 2024 року № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-p#n10>

6. Про освіту : Закон України від 28.09.2017 року № 2145-VIII. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

7. Про дошкільну освіту : Закон України від 11.07.2001 року № 2628-III. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

8. Про ратифікацію Конвенції про права дитини : Постанова Верховної Ради УРСР від 27 лютого 1991 року № 789-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991 № 13 С. 145

9. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» : затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 19 жовтня 2021 року № 755-21. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2021. 28 с.

10. Саламанська декларація : прийнята Всесвітньою конференцією з освіти людей з особливими потребами 7–10 червня 1994 року.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text

11. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів : міжнародний документ від 20 грудня 1993 року. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306

References

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity): nova redaktsiia Nakazu MON Ukrainy vid 12 sichnia 2021 roku № 33 [Basic component of preschool education (State standard of preschool education): new edition of the Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated January 12, 2021 № 33]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osvitiv-ukrayini> [in Ukrainian].

2. Zahalna deklaratsiia prav liudyny: mizhnarodnyi dokument vid 10 hrudnia 1948 roku [Universal Declaration of Human Rights: international document of December 10, 1948]. *Official web-portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/995_015 [in Ukrainian].

3. Zahalna deklaratsiia pro prava invalidiv: mizhnarodnyi dokument vid 9 hrudnia 1975 roku [Universal Declaration on the Rights of Persons with Disabilities: international instrument of 9 December 1975]. *Official web-portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_117 [in Ukrainian].

4. Konventsiiia pro borotbu z dyskryminatsiieiu v haluzi osvity: mizhnarodnyi dokument vid 14 hrudnia 1960 roku [Convention against Discrimination in Education: international instrument of 14 December 1960]. *Official web-portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174 [in Ukrainian].

5. Natsionalna stratehiia rozvytku inkluziynoho navchannia na period do 2029 roku: zatverdzhena Nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 7 chervnia 2024 roku № 527-r [National Strategy

for Inclusive Education Development until 2029, approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated June 7, 2024 № 527-r]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-p#n10> [in Ukrainian].

6. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 28.09.2017 roku № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine from September 28, 2017 № 2145-VIII]. *Official web-portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> [in Ukrainian]

7. Pro doshkilnu osvitu : Zakon Ukrainy vid 11.07.2001 roku № 2628-III [On preschool education: Law of Ukraine dated July 11, 2001 № 2628-III]. *Official web-portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> [in Ukrainian].

8. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro prava dytyny : Postanova Verkhovnoi Rady URSR vid 27 liutoho 1991 roku № 789-XII [On Ratification of the Convention on the Rights of the Child: Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR dated February 27, 1991 № 789-XII]. (1991). *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*, № 13, p. 145 [in Ukrainian].

9. Profesijnyi standart Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity: zatverdzheno Nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 19 zhovtnia 2021 roku № 755-21 [Professional Standard: Preschool Teacher: approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated October 19, 2021 № 755-21]. (2021). Kyiv : Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [in Ukrainian].

10. Salamanska deklaratsiia: pryiniata Vsesvitnoiu konferentsiieiu z osvity liudei z osoblyvymy potrebamy 7–10 chervnia 1994 roku [Salaman Declaration: adopted by the World Conference on the Education of People with Special Needs on June 7–10, 1994]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text [in Ukrainian].

11. Standardni pravyla zabezpechennia rivnykh mozhyvostei dlia invalidiv: mizhnarodnyi dokument vid 20 hrudnia 1993 roku [Standard Rules on the Equalization of Opportunities for the Disabled: international instrument of 20 December 1993].

Official web-portal of the Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306 [in Ukrainian].

Гречишкіна І. А. Нормативно-правові засади професійної підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти в Україні

У статті здійснено комплексний та системний аналіз нормативно-правових засад професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до здійснення педагогічної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Актуальність дослідження зумовлена сучасними соціальними викликами, зростанням кількості дітей з особливими освітніми потребами та необхідністю забезпечення рівного доступу до якісної дошкільної освіти відповідно до державних і міжнародних вимог. Проаналізовано основні законодавчі, нормативні та підзаконні акти, що регламентують упровадження інклюзивної освіти в Україні, зокрема документи у сфері дошкільної освіти, професійної підготовки педагогічних кадрів та забезпечення прав дітей з особливими освітніми потребами. Визначено ключові вимоги до професійної компетентності майбутніх вихователів, їхньої готовності до організації інклюзивного освітнього середовища, здійснення індивідуального підходу, командної взаємодії з фахівцями психолого-педагогічного супроводу та партнерської співпраці з батьками. У статті акцентовано увагу на проблемах реалізації нормативно-правових положень у практиці підготовки майбутніх вихователів, зокрема на недостатній цілісності інклюзивного компонента в освітніх програмах, обмеженій практичній спрямованості фахової підготовки та потребі оновлення змісту педагогічної освіти. На основі проведеного аналізу окреслено напрями вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх вихователів відповідно

до сучасних вимог інклюзивної дошкільної освіти в закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: інклюзивна освіта, дошкільна освіта, майбутні вихователі, професійна підготовка педагогів, нормативно-правові засади, діти з особливими освітніми потребами.

Hrechyshkina I. A. Legal and Regulatory Foundations of Professional Training of Teaching Staff for Work in Inclusive Preschool Education in Ukraine

The article presents a comprehensive and systematic analysis of the legal and regulatory foundations for the professional training of future preschool educators to carry out pedagogical activities in the context of inclusive education. The relevance of the study is determined by current social challenges, the increasing number of children with special educational needs, and the necessity to ensure equal access to quality preschool education in accordance with national and international requirements. The article analyzes the main legislative, normative, and subordinate acts regulating the implementation of inclusive education in Ukraine, including documents in the field of preschool education, professional training of teaching staff, and ensuring the rights of children with special educational needs. Key requirements for the professional competence of future educators are identified, including their readiness to organize an inclusive educational environment, implement individualized approaches, collaborate in teams with specialists in psychological and pedagogical support, and engage in partnership with parents. The article highlights problems in implementing legal and regulatory provisions in the practice of training future educators, particularly the insufficient integration of inclusive components in educational programs, the limited practical orientation of professional training, and the need to update the content of pedagogical education. Based on the conducted analysis, directions for improving the system

of professional training for future educators are outlined in accordance with the current requirements of inclusive preschool education in preschool institutions.

Keywords: inclusive education, preschool education, future educators, professional training of teachers, legal and regulatory foundations, children with special educational needs.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)



Дата першого надходження статті до видання: 17.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026